

Titel: Ogsaa et Forsvar for Qvindens høie Anlæg

Citation: "Ogsaa et Forsvar for Qvindens høie Anlæg", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K14*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-fqa-txr-shoot-id836b66bd-b9e3-4789-8c4f-0b7c593f3530.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K14

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.  
[Læs CC0-erklæringen](#)

## **Beskrivelse af eksemplar A**

Bladet måler ca. 215 × 280 mm.\*

### **Papir**

Kjøbenhavns

flyvende



Post.



## Interimsblad Nr. 34.

Onsdagen den 17de December 1834.

Redigeret af J. L. Heiberg.

Forlagt af Schubothes Boghandling.

### Mademoiselle Mars.

#### II.

„De er virkelig altfor god“, svarede han, „at ville see og høre disse Mennesker. Det er under al Critik.“ — „Det er meget muligt“, sagde jeg: „Om Smagen kan ikke disputeres; men jeg er nu engang ikke af Deres Mening. Jeg er glad og lykkelig ved Forestillingen; jeg mener mig i mit stille Sind, uden at gøre Stoi, uden at være Noget til Besvær; jeg klapper ikke engang, af Frygt for at afbryde. Behag De at gøre ligesaa: Kjed Dem, uden at jeg faaer det at vide ved Deres utaalmodige Gestus og ironiske latter.“ — „Men“, indvendte han, „jeg har min Frihed.“ — „Nei“, svarede jeg: „Mellem velopdragne Mennesker bestaaer Friheden i, at man ikke foretager sig Noget, som kan være Andre til Hinder.“

Efter nogle almindelige Bemærkninger, kom han nu ogsaa til Mademoiselle Mars, og — bestandig med sin ubarmhertige Rikkert for Diet — udbød han: „Hvorfor Fanden vil hun dog ogsaa blive ved at spille unge Fruentimmer! D hvor hendes Ansigtstræk“ . . . . . Og nu udkastede han et Billede, rigt paa — jeg veed ikke selv, hvilke — Enkeltheder, der vare overbrene lige til det Eventyrlige.

„Jeg seer Intet heraf.“ — „Der! tag min Rikkert!“ — „Vor Herre bevare mig!“ — „Altsaa vil De ikke overbevises?“ — „Af hvad Grund skulde jeg vel ønske den Overbeviisning? Jeg seer en deilig Figur, rigtige og fine Bevægelser, et aandrigt Smil, livfuldt straalende Dine,

smukke Tænder, sorte Haar; jeg hører en fortryllende Stemme, det gode Selskabs Tale; jeg griber ligesom i Flugten en Mængde smaa Nuancer og Hentydninger, som alle ere fulde af Tænksohmhed og Fintbed. Hvad behøver jeg da mere? For mig er det bestandig Mademoiselle Mars, saaledes som jeg har kjendt hende for 20 Aar siden, da hun selv allerede var 35 Aar gammel, og Ingen forundrede sig over at see hende som en Serten-Nars-Pige, hvis piquante Naivitet, hvis yndige Wittighed henrev den store Mængde, som hver Aften sammenslokkede sig paa dette Sted. Isald mit Syn forbedrede sig, da vilde jeg ikke længere komme i Parketten; jeg vilde da i Baggrunden af Salen søge det perspectiviske Punkt, hvorfra jeg kunde see, uden at tabe min Illusion. Jeg betragter Mademoiselle Mars, som jeg betragter et Maleri af Velasquez, af Van-Dyck, af Holbein eller af Raphael. Naar jeg staaer foran et Hoved, malet af en af disse Mestere, saa undersøger jeg det ikke med et Forstørrelsesglas i Haanden; jeg stiller mig derimod paa det Punkt, hvorfra det maa tage sig bedst ud for mine Dine. Hvis det blot er Dem om at gøre at have et smukt Fruentimmer for Dinene, da see Dem om paa Liskuepladsen; der vil De sikkert finde hvad De søger. Og dersom Stuepillerinden ikke er Dem ung og smuk nok, saa lad være at betragte hende gennem det lille Glas paa Deres Rikkert; vend Rikkerten om, og betragt hende gennem det store Glas; og medens De seer hende paa denne Maade, hør saa efter.“

Han forsøgte det, og sagde: „Uilforladelig! et yndigt Miniature-Billede! Det er den lille Mars, hvorefter om min Fader saa ofte har fortalt mig!“

1. Kjøbenhavns flyvende Post. Interimsblad, nr. 34, den 17. december 1834  
Der er benyttet almindeligt trykpapir af en træholdig kvalitet.

## Typografi

med fed eller spatieret skrift.

På forsiden er navnet »Kjöbenhavns | flyvende Post.« sat med kancelliskrift; bladnummeret »Interimsblad Nr. 34.« samt navnene »J. L. Heiberg« og »Schuboths« er sat med tekstur (gotisk); øvrige oplysninger er sat med fraktur. Bladhovedet er adskilt fra brødteksten af en tværgående, fed-fin dobbeltstreg og har følgende ordlyd:

*Kjöbenhavns | flyvende [Vignet] Post. | Interimsblad Nr. 34. | Onsdagen den 17de December 1834. | [Prydbjælke] | Redigeret af **J. L. Heiberg**. Forlagt af **Schuboths** Boghandling.*

I sidste linje er »Redigeret af J. L. Heiberg.« indrykket fra venstre, og »Forlagt af Schuboths Boghandling.« indrykket fra højre.

I bladhovedet er »Kjöbenhavns« centreret, spatieret og sat med en punktstørrelse ca. 5 grader større end brødteksten.\* Herunder står »flyvende Post« spatieret i en punktstørrelse ca. 8 grader større end brødteksten; imellem disse ord er trykt en vignet (formentlig et træsnit), der forestiller et flyvende postbud over Københavns tage. »Interimsblad Nr. 34.« er spatieret, centreret og sat ca. 7 grader større end brødteksten. Teksten i datolinjen er centreret og sat ca. 1 grad større end brødteksten. »Redigeret af J. L. Heiberg.« og »Forlagt af Schuboths Boghandling.« er sat ca. 1 grad mindre end brødteksten, og »J. L. Heiberg.« og »Schuboths« er tillige sat med fed. Se illustration 1.

Bladets øvrige sider har øverst en kolumnetitel med bladnummer og titel på den pågældende sides artikel. Se illustration 2.

Bagsidens fod er adskilt fra brødteksten af en tværgående dobbeltstreg og har følgende ordlyd:

*Forsendes, ifølge kongelig allernaadigst Tilladelse, med Posten overalt i Danmark og Hertugdømmerne. | [Prydbjælke] | Trykt hos **J. D. Qvist**, Bog- og Nodetrykker.*

Artiklens overskrift »Ogsaa et Forsvar for Qvindens | höie Anlæg.« er centreret i spalten og sat med fed tekstur ca. 2 grader større end brødteksten. Uncialen, der indleder artiklen, er også sat med fed ca. 2 grader større end brødteksten. Signaturen »A.« er sat med tekstur i en punktstørrelse svarende til brødtekstens og indrykket fra højre margin.

Mellem overskrift og brødtekst er sat en kort, simpel prydbjælke. Artiklen afsluttes ligeledes med en simpel prydbjælke, dog lidt længere. Spalterne adskilles overalt af en enkelt, lodret skillestreg. Artiklens afsluttende del i sp. [6] er sat kompres, dvs. uden skydning. Denne opsætning bruges bladet ud og ses jævnligt i de sidste spalter af interimsbladene.

Spaltekolonnen måler ca. 78 mm i bredden, og en spalte har op til 49 linjer, når teksten er sat med normal skydning, eller op til 82 linjer, når den er sat kompres. Artiklens brødtekst er sat med en skriftstørrelse svarende til ca. 10 punkt (korpus). Der er dobbelt ordmellemlum efter punktum. Se illustration 2.



„Der kan De see“, svarede jeg, „hvilkens stet Tjeneste Deres Kikkert har gjort Dem. Formedst den har De været ubillig imod et Talent, hvortil der ikke er Mage, og hvis Tab vi kun altsor snart ville komme til at begræde. Jeg finder vist ligesaa stort Behag, som De, i at see et smukt Fruentimmer, men hos en Skuespiller eller Skuespillerinde er Skjønheden en Egenkab af anden Rang. Jeg har adbrigt bemærket, at Madame Pisaroni vrængede med Munden, naar hun sang. Garcia havde noget Forkeet ved Dinene, men ikke desmindre var han udmærket i Don Juan. Garat. forenede Hæstighed med et fordringsfuldt, maniereet Udseende; men Ingen lagde Mærke dertil, naar han sang; naar han kom i Affect, var han smuk. Fleury bar Hovedet paa den ene Skulder; han var allerede gammel, da han tog sin Afsked fra Theatret; men jeg har ikke set noget ungt Menneske, der var livfuldere og mere elegant end han. I de Roller, hvori Mademoiselle Duchesnois viste Talent, hvo tænkte vel der paa hendes Ansigt? Hvad Magt ligger der i det Hele paa de Feil, som forsvinde, naar man vender sin Kikkert, eller — hvad som er endnu fornuftigere — lader være at betjene sig af den. Mademoiselle Mars er saa gammel, som hun nødvendig maa være, for at kunne være saa fuldkommen, som hun er. Hun kan sige, som det hedder i Comedien: „Min Døbeseddel er gammel, men jeg selv er det ikke.“ Mademoiselle Dancourt spillede endnu Esterinde-Roller, da hun var 60 Aar gammel; ved Siden af hende glimrede Mademoiselle Gausin og Mademoiselle Dumesnil, og dog ikke blot tolererede, men beundrede man hende. Er der vel ved Siden af Mademoiselle Mars en Anden, som kan troste os over hendes Tab? Lader os da tage vort Parti i en Ulykke, mod hvilken vi Intet formaar, saameget mere som denne Ulykke endnu ikke er saa stor. Mademoiselle Mars vil først da være for gammel, naar hendes melodiose Stemme bliver skarp eller rystende, naar hun ikke længere kan bevæge sig med Ynde, naar Dødet forslummer paa de forgjæves sminkede Læber, naar Kunsten mangler hende til at bøde paa Tidens Dødelæggelse; men den Dag er langt borte, det kan De være vis paa. Monvel havde hverken Tænder eller Legemskraft, da han spillede Augustus, men han havde Sjæl. Man forfikkede mig dengang, at det var i det højeste en Skygge af Monvel, men det var en imponerende Skygge. Endnu ere vi ikke reducerede til at beundre Skyggen af Mademoiselle Mars, Himlen være lovet! — Naar den Sandfælgighed i Phantasiaen, hvorefter vi Alle have Meer eller Mindre, fører Dem til Theatret, saa gaa i Vaudevillen, og see Mademoiselle Atala de Beauchêne og Mademoiselle Wilhmen; gaa i Variétés, og see Mademoiselle Marchetti

og Mademoiselle Jenny Colon. Disse Damer ere overmaade smukke; der kan De have Glæde af Deres Kikkert. Men naar De vil nyde med Hjertet og med Forstanden, saa kom herhen, for at studere Mademoiselle Mars; betragt hende især med den indre Anskuelses Dine, og De skal see, at hun vil forekomme Dem meget smukkere end hine fire deilige Masketter, bag hvilke der hverken er dramatisk Liv eller kunstnerisk Følelse.“

Under denne Præken trykkede min Tilhører det lille Udtræk af sin Kikkert ind i det store. Han loe ikke længere. „De har ikke ganske Uret“, sagde han: „men De maa dog indrømme, at Ungdom og Skjønhed ikke kunne skabe, selv hos en fortræffelig Skuespillerinde.“ — „Upaatviveligt, ligesom virkelig Guld kan klæde meget godt paa Theatret; men dersom Kobber gjør samme Virkning, naar man ser det i Afstand, kan det da ikke være mig det samme, enten jeg ser Guld eller Kobber? Med eet Ord: det Hele kommer an paa at stille sig i det rette perspectiviske Punkt, og at komme i Theatret med den rigtige Stemning.“

Vi vandrede intet Ord mere; Kikkerten gled ned i Lommen paa sin Eier; og jeg maa sige til hans Ære, at han hørte med al Andagt paa de sidste Aetere af Tartufo, og at han ofte gav sit Bifald tilkænde.

### Ogsaa et Forsvar for Qvindens høie Anlæg.

Man har havt saameget imod, at Damerne søgte at uddanne sig, foruden i en practisk, ogsaa i en theoretisk Retning; ja selv gjennem dette Blad Nr. 33 er der forelagt Publicum en Ironie herover, fornemmeligt med Hensyn til den videnskabelige Dannelse, som for nærværende Tid tilbydes dem gjennem Forelæsninger; men hvor ubilligt! Alle Tidens Historie viser, at man i det Mindste for en Deel har anerkendt Qvindens høie Anlæg. Neppe var Mennesket skabt, før vi allerede finde Eva, som Tilhører ved Slangens filosofiske Forelæsninger; og vi see, at hun med saa megen Lykthed har sat sig ind i dem, at hun strax kunde gjøre Anvendelse af sammes Resultater i sin huuslige Praxis. Dette Anlæg til Speculation, og den dermed forbundne Drang til dybere Indsigt, som allerede her viste sig, søgte man i Østerlandene at tilfredsstille; thi derfor indspærrede man Qvinder i Serailles; og naar en enkelt Vandrer har vovet sig ind i disse Helligdomme,